

Solidarnost kao moralna obveza koja je ukorijenjena u međuovisnost ljudi i naroda te njezin odnos s teološkom krepošću ljubavi pokazuje put prema nadvladavanju moralnih zapreka u razvitku.

Sveti Otac posebno spominje neka specifična područja na kojima su potrebne reforme, npr. novčani sistemi ili prijenos tehnologije u međunarodnim organizacijama.

S obzirom na zemlje u razvoju Papa traži potvrdu njihove autonomije, cjeloviti razvitak svakoga pojedinca, pravo sudjelovanja u političkim procesima, solidarnost među siromašnim narodima.

U enciklici je potvrđen puni smisao kršćanskog zauzimanja za socijalni razvitak ljudi u odnosu prema Božjemu kraljevstvu. Socijalna briga Crkve usmjerena je na puni i cjeloviti razvitak čovjeka i društva, u kojem se ljudska osoba poštuje u svim njezinim dimenzijama.

IN MEMORIAM

IVAN RAOS

Medov Dolac, 1. I. 1921. — Split, 8. VII. 1987.

Tužni zbore!

Prije više od dvadeset godina, a bilo je to u povodu prvih poglavlja *Prosjaka i sinova* što ih je blagopokojni Ivan tada tiskao u zagrebačkom književnom časopisu *Forum*, u jednome usputnom i nevezanom razgovoru reče mi pjesnik Šime Vučetić, i to vrlo ozbiljno: »Raos je naš suvremeni Kačić, njegovo pripovjedačko djelo jest, i bit će sve više, nešto poput *Razgovora ugodnog naroda slovinskog*«.

Ova brzduha Vučetićeva konstatacija, koliko god nedorečena i neprecizna, uvelike ispravno karakterizira čitav Raosov opus, posebice njegov novelistički i, navlastito, romansijerski dio. Ujedno, ona je i kritički kompliment što bi morao goditi svakome hrvatskom književnom djelatniku, jer malo nas je ovdje starijih od trideset godina koji nismo od Kačića i na Kačiću učili vlastitu nam povijest, spoznali etiku svojega naroda i, usudujem se reći, primali prve književno-estetičke poduke. Stoga, ako je književno djelo Ivana Raosa najsukladnije Kačićevu, onda ni-

je, mislim, ni preuzetno ustvrditi da je Raos, nakon Šenoe, najkласičniji hrvatski pripovjedač. Termin »pripovjedač« rabim ovdje u najdoslovnijemu njegovu značenju, onako poprilično kako ga je izložio Andrić u svojoj nobelovskoj besjedi. Drugim riječima: Raos je pučki pisac u punom i najplemenitijem smislu toga pojma, što hoće reći: nacionalno utemeljen u povijesti i jeziku, ponizno mudar, pjesnički nadahnut i, nadasve, duboko i sustavno životan. Naime, u cjelokupnome njegovu djelu, pa i onda kada je, silom prilika, morao bježati u mit i u davninu, nema ni jednog jedinog naslova koji svoje pokriće ne pronalazi u zbiljskoj suvremenosti. Neporeciv dokaz tog tvrdnji jest njegova autobiografska romansijska trilogija *Vječno žalosni smijeh*, u kojoj pred čitaoca izlazi s punim, pravim imenima i prezimenima svojih i dandanas živućih junaka, što svjedoči dvostruko: prvo, njegovu istinoljubivu smjelost i, drugo, snagu njegove imaginacije: da od gole zbilje, snagom svojega pjesničkoga duha, načini istinsku umjetninu.

No, tužni zборе, nismo se ovdje okupili da raspravljamo i dociramo o posebnostima, osobnosti i vrsnoći Raosova književnog djela — o tome će, što još ni izdaleka nije ni uspjela ni dospjela, svoju kazati književna povijest i vrijeme kao besprizivan sudac — nego smo ovdje na ispraćaju posmrtnih ostataka, a to pak i ovoga časa možemo ustvrditi bez imalo dvoumljenja, jednog od najdarovitijih pisaca hrvatskog jezika uopće.

Dragi Rodijače, ovih nekoliko šturih i, jasno mi je to kao i svoj ovoj čeljadi ovdje, posve nepotrebnih, da ne kažem ispraznih rečenica o značaju i značenju Tvojega opusa što će nam se tek otkrivati u svoj svojoj pjesničkoj i ostaloj raskoši, izgovorio sam u ime Društva književnika Hrvatske, kojega Te članovi drže i držat će svestranim uzorom odkle god nam je jezik u kojemu si stvorio svoje umjetnički istinsko i ljudski nepotkupljivo djelo, aklem, Rodijače, odmahniđer Ti svojom duhovnom rukom, kao što si to i za tjelesnoga života činio, na ovakve i one drugačije riječi što se ticahu Tvoje stvaralačke vjere utjelovljene u Tvojemu besmrtnom književnom djelu, nego da ja Tebi nešto drugo na ovom privremenom rastanku kažem: Evo nas ovdje, u rodnom Ti Medovdocu, gotovo svih Tvojih zagrebačkih prijatelja iz Medulićeve 12. Ali da znaš: nismo Te došli oplakivati. Ta čemu oplakivati značajnika koji je od nas, a i to za kratko, samo tijelom otišao, kad bjelodano znamo da si duhom svojim, svojom vjerom u stvaralački čin, svojom, što bi Matoš rekao, starčevićanskom zasukanošću, svojom kremenitom postojanošću i onom naivnom dobrotom što je imala sluha za svačiju nevolju — kad si, dakle, cijelom svojom duho-duševnošću i dalje s nama i u nama. Ako li nam ipak budeš katkad uzmanjkao i tjelesnom nazočnošću, svojim vječno žalosnim smijehom i gorko-slatkom riječju — mi ćemo k Tebi u Tvoje neprolazno djelo, u tvrde dvore Tvoje umjetnosti gdje si zauvijek neotuđivo i svoj i naš.

Eto, Rodijače, od nas ovdje nazočnih samo toliko! A Tebe prijateljski i ponizno molimo: pripravi nam pute. Pa, daklem, do videnja!

Jozo Laušić